

L'ECLÈCTICA

SILVESTRE VILAPLANA

**EL QUADERN DE
LES VIDES PERDUDES**

bromera

I

No ho havia llegit en els llibres ni, evidentment, ningú no li ho havia sabut explicar mai. Per això fins aquell moment no s'havia adonat de com era de difícil tallar els membres d'un ésser humà. Encara que fera servir una bona serra i que els ossos no estigueren acabats de formar, el petit cos semblava que es resistia a separar-se, com si en els pocs anys que aquells braços i aquelles cames duïen units al tronc hagueren creat un lligam entre ells completament indivisible, gairebé espiritual.

Advertí que aquell era un pensament estrany, massa refinat i segurament inapropiat per a qui estava ocultant amb un crim el resultat d'un altre crim, més perseguit i més mal considerat encara que un simple assassinat. Però ell era així, o almenys una part d'ell era així, i tampoc no pensava fer-hi res per a evitar-ho. No a la seua edat, no després de deixar-se portar definitivament per la sensualitat. Ja no tenia cap sentit experimentar culpa o remordiment. En tot cas, tan sols una certa prevenció per al futur que l'aguardava ara que havia decidit fer el primer pas i, també, una mica de recel cap allò que els altres pogueren sospitar d'ell. Reconeixia que havia caigut en la temptació i, després de gaudir dels plaers prohibits, l'única cosa que podia fer era intentar esborrar-ne el rastre.

Més tard, es va sorprendre de comprovar amb quina discreció es podien transportar els fragments d'un cos pel bell mig de la ciutat. Ningú no es fixava en un home d'edat caminant apressat amb unes bosses feixugues i un cabàs a les mans. La gran ciutat és un enorme eixam d'indiferència, un perfecte escenari per a convertir-se en invisible.

A poc a poc van anar fonent-se les bosses, engolides per uns quants contenidors d'escombraries allunyats entre si. Per cautela va triar sempre els de color verd, els destinats a la matèria orgànica i, a penes dues hores més tard, no quedava cap rastre del cos.

Després, va disseminar l'impermeable de plàstic, els guants i la serra dins de l'obscuritat de les papereres i de les andrones, enfonsant-los en les arenes del desert immens de places i de carrers. I, de resultes, cap rastre físic dels esdeveniments, tan sols un llarg dia ple d'emocions i de plaers per a recordar en cada moment de la seua vida.

De retorn del darrer viatge, sentí la pluja que li queia a sobre i va pensar que era com una mena de purificació divina. Li va agradar imaginar-ho així, però en el fons sabia que a ell no li calien aquelles petiteses d'ànimes simples per a trobar-hi conhort. De fet, se sentia tan exultant que de camí a casa xiulà, tan fort com li ho permeteren els pulmons, una repetitiva melodia infantil.

No sé on estic. Em couen els ulls i crec que fa molts minuts que estic mirant aquests llums verds i vermells que organitzen el pas dels vianants. Plou, i la roba molla m'engavanya. Deu fer una estona llarga que sóc a la intempèrie i no recorde ni un sol acte dels que he fet durant aquest lapse. Una altra vegada el buit. El pou de les hores mortes s'ha omplert de nou, però avui tampoc no sé per quant de temps. He de caminar. La gent em mira de reüll i sé que pensa que sóc un altre boig dels molts que poblen els carrers d'aquesta ciutat. Un altre desgraciat que viu en la misèria, amarat de follia i de vi barat. Però jo no sóc un d'ells, potser és cert que cada vegada vaig més brut i segurament hauria d'afaitar-me més sovint, tenir cura del meu aspecte com feia abans. Tot i això, jo no sóc un d'ells, jo encara tinc una casa i encara em puc permetre menjar sense demanar res a ningú.

Comence a caminar però no sé en quina part de la ciutat estic. Aquest no és el meu barri i està a punt de fer-se de nit. Sent fred. L'aigua fa estona que ha traspasat la tela i puc notar petits rierols recurrent-me la pell com autopistes de fred. El meu darrer record és d'aquest matí. Crec que era jo qui eixia de casa carregat de llibres. Llibres per a vendre, llibres vells que m'ajuden a sobreviure. Llibres que m'han de salvar de la fam.

Tinc les mans gelades i em fan mal. Intente escalfar-les fent-hi una petita cova i alenat-hi a dintre. Després les guardo en les butxaques de l'abric. Em sorprenc de descobrir en la butxaca dreta un petit cavall de joguet que, si prem un botó que té a la vora, renilla durant uns segons. No sé d'on ha eixit ni si l'he

comprat o l'he furatat d'alguna botiga. Ha sigut l'altre. El maleït hoste que a poc a poc m'esborra la vida i els records. Però per què l'ha comprat? Per a què vol aquest joguet un vell sense infantesa? Potser l'altre tan sols es burla de mi i m'escarneix amb la vacuïtat, amb l'inventari de les coses mortes.

A l'altra butxaca hi ha un petit quadern amb les pàgines en blanc. Sé per què el volia però tampoc no recorde haver-lo adquirit. Cada vegada em costa més reconstruir què feia abans dels silencis, abans d'aquesta bombolla que m'atrapa les hores i que em porta vagarejant pertot arreu com un posseït sense ànima. Però mai tant com avui, mai no he perdut tanta estona ni he arribat tan lluny sense saber-ho.

Necessitava diners però la meua cartera és buida. No hi ha més que uns pocs euros, probablement la torna d'alguna compra que no recorde haver fet. Em regire fins al darrer amagatall de la roba i no hi trobe res més que un poc de xavalla. La resta s'ha esvanit com les meues hores. No hi ha rastre dels diners que em deuen haver donat pels llibres. Llance el cavall a una paperera i, des de dintre, l'animal mecànic encara renilla per última vegada. Una nova burla.

A poc a poc, recorde el meu nom. S'obrin les comportes lentament, com un petit embassament que s'emplena amb el desgel de l'hivern. Sé qui sóc i paulatinament la boira s'esvaeix. Cresc per dins. Així sembla impossible que l'altre em prenga la vida. Ara ja sé el meu nom i el meu carrer i agafe el metro per a tornar a casa.

Però he perdut un dia. L'estómac protesta i intuïsc que els diners tampoc no s'han gastat en menjar. Eren uns llibres molt bons, antics, ben conservats. De segur que m'han donat diners suficients per a sobreviure unes quantes setmanes. Ara torne a no tenir res.

Al metro la gent em fuig. Hi ha un seient lliure al meu costat però ningú no ha volgut acostar-s'hi. Crec que faig mala olor.

No recorde la darrera vegada que vaig anar a la dutxa, ni tan sols recorde quan va ser la darrera vegada que em vaig canviar la roba, però ja no sóc capaç d'ensumar la sentida agra que el meu cos exhala. No entenc per què aquests petits hàbits de neteja s'han esborrat de la meua rutina. Avui ho faré, quan arribe a casa m'agençaré. Ara em sent bé. Em sembla impossible que les urpes de l'altre m'atrapen.

L'edifici fa olor. A mesura que he pujat les escales de les tres plantes he pogut aspirar aquesta flaire malaltissa que exhala ma casa, cada vegada més intensa, com una aroma de vida morta, de lenta podridura. El pis és gran i s'endinsa per un llarguíssim corredor fins a la darrera de les cambres, el lloc on jo dorm. Sembla un gran cos que oculta el seu cor. Les parets cobertes de prestatgeries i de llibres són les artèries que l'uneixen i li aporten l'existència, una sang treballada amb els anys i plena de fragments de dies, però una sang malalta des de fa molt de temps. Sent la casa com un organisme viu que tinc la sort d'habitar, potser com si fóra un virus que navega al seu interior i l'altera, o com si fóra l'altre que, cada vegada més sovint, em viola la ment i cauteritza les ferides per no deixar-ne rastre.

Trobe algunes galetes en un armari. El meu estómac continua protestant per un dia sense aliment. No està bé. Sóc massa gran per a aquestes bestieses i tinc por de caure malalt. Però sé que no és culpa meua, no puc fer-hi res. Les galetes estan un poc rànçies i a penes les assaborisc. Me les empasse amb una mica d'aigua de l'aixeta. Sent fred i cerque una manta per a cobrir-me. Ja no hi ha diners per a calefaccions, ni tan sols tinc ja cap estufa que pugui escalfar aquest immens casalot envoltat de llibres. Ja fa temps que me l'he menjada, l'estufa. Crec que poc després que em vaig cruspí la torradora, el microones i el forn, i una mica abans que la televisió i la màquina d'escriure, el darrer electrodomèstic que es va convertir en llet i en espaguetis.

Almenys encara tinc present haver-ho fet. Dels llibres que avui he volgut vendre no em resta cap record.

De tots els aparells que hi havia escampats per la casa, tan sols conserve la nevera, blanca, buida i inútil, com un símbol que la modernitat encara té cabuda en aquesta casa i com a prova que no sóc un home de fa dos segles que es resisteix a desaparèixer, com un vell fantasma. O potser sí que sóc un espectre i no me n'he adonat.

M'havia promés dutxar-me però ara tinc massa fred. Tinc les mans molt brutes i em jure una vegada més que demà al matí sense falta endreçaré una mica el meu aspecte.

Hi havia un mapa d'olors i de tactes que li recordaven les hores delitoses que havia passat amb la petita. Al mig de la cambra va cloure els ulls i n'aspirà l'aire. Li semblà que aquell dia era més lleuger, com una brisa marinera de final de primavera.

Observà els espais del combat i sentí complaença en descobrir el reflex del dibuix del cos d'ella en els llençols. Encara podia discernir la forma arrodonida del cap sobre el coixí, a sota, la delicada cova de l'esquena, allà la forma suau de les cames, ací els braços delicats modelant unes diminutes rases sobre el llenç blanc. Cada centímetre li parlava del cos de la nena i de la seua aventura.

Acostà la cara als llençols i flairà l'aire cercant l'olor d'ella, provant de distingir els petits matisos que havien emanat de cada part del seu cos. Quan no va poder resistir-ho més, es despullà. A poc a poc es va deixar caure en el llit i li va fer la sensació que aquella tela que li tocava la pell tornava a ser la pell de la xica, que aquella tebior que sentia a frec de cos era la mateixa que exhalava feia unes hores el cos innocent de la nena i que el tacte era una carícia, les carícies que ella li havia negat amb crits i esgarrapades. Li agradà sentir com la seua olor d'home es barrejava de nou amb les aromes de la nena, amb el darrer record de la xiqueta morta.

Tornà a sentir els impulsos indeturablels del sexe i recordà cada instant d'aquell moment en què havien estat al llit i, sobretot, quan havien caigut per terra i ella havia sigut definitivament seua.

Tot era nou per a ell, nou i magnífic. S'havia deixat portar. Al començament, no sabia si seria capaç d'encegar la part d'ell

que li posava barreres. Però, per primera vegada, els genets del desig s'havien imposat i havien barrat les portes a totes les objeccions. I se sentia orgullós de la seua valentia.

Redolà pels llençols intentant que cada fibra de la pell entrara en contacte amb aquella tebior dolça, hereva de l'essència de la petita. I va decidir que aquella nit dormiria nu sobre el llit. Mentre cloïa els ulls se sentí content, com un nen aviciat.

Vint llibres més. Al meu davant, arreglats en una columna perfecta que desafia la llei de la gravetat. I jo no recorde haver-los preparat. Torne a mi i em mire les mans. Tinc tinta blava en els dits però jo no he escrit res, ni tan sols veig el bolígraf que m'ha embrutat. De nou l'hoste s'ha avançat.

No sé si l'elecció és seua o la vaig fer jo abans de perdre'm en mi mateix. Decante la mirada i observe els títols. Són obres de Huxley, d'Orwel, d'Asimov, de Clark, i presidint el munt, configurant el sostre o marcant un cim metafòric, Ray Bradbury, *Fahrenheit 451*.

Potser la tria sí que és meua. Potser anit vaig decidir vendre'm primer l'impossible, els mons hipotètics que mai no són sinó un reflex del que hom pot ser. Com un espill de la meua quotidianitat, perquè jo tampoc no sóc capaç d'entendre quina part de la vida que visc és la real.

Agafe *Fahrenheit 451* i el fullege. Una fotografia vella planeja fins a terra des de l'aeroport de les pàgines. Cau de cap en avall i m'incline a recollir-la.

A la fotografia estic jo, però a penes no em reconec. Dec tenir prop de trenta anys i somric a la càmera o a la persona que em retrata. Qui va ser? Potser era Maria, potser ja estàvem casats. Només perviu una sensació de frescor, un sentiment fantasma de sexe acarontant algun viarany de dies antics. S'obri una finestra i es dibuixa un somriure de dona. Recorde. Al fons de la fotografia hi ha la meua filla distreta que juga amb un petit cavall de joguet. La nena no mira, té un paper secundari perquè no sap que la càmera

hi és i per això pot romandre absorta en un indret fora del lloc i del temps. Hi ha alguna traça en la ment que intenta activar-se, com una combinació de caixa forta que es resisteix a aflorar.

Em rendisc i deixo la fotografia sobre la taula. De la butxaca de l'abric, trac el petit quadern. És una llibreta de quadres, de la grandària de poc més de mig full. Almenys vaig recordar comprar el bloc, però no recorde on. Veig que té una taca fosca a la tapa i amb l'ungla intente gratar-la. La clapa no ix. L'ensume perquè em feia la impressió que era de xocolata, però no sent l'aroma dolça que esperava. No fa olor de res. Agafe un bolígraf i reprenc de nou el primer llibre del munt. La tria no és senzilla, però no en pot ser cap altra ateses les circumstàncies. Cerque la pàgina que desitge i comence a copiar. Sé segur que, almenys en aquesta ocasió, podria haver-ho transcrit de memòria, però tot i això m'hi fixe per no errar ni en una simple coma. Sé que no en tindrè cap altra oportunitat.

Feia temps que ho pensava, que sabia que necessitava aquest bàcul per a resistir les tempestes que s'estavellen contra la meua memòria. Potser ho hauria d'haver fet abans, però fins que no he hagut de sacrificar els llibres no m'he adonat de l'exigència d'aquest salvavides per poder continuar endavant. O potser no feia temps que ho pensava, potser només va ser ahir i el pensament s'ha trasmudat i ha envellit amb rapidesa.

«El meu avi deia que tothom ha de deixar alguna cosa al seu darrere, en morir. Un fill o un llibre o una pintura o una casa o una paret construïda o un parell de sabates que ha fet. O un jardí plantat. Alguna cosa que la teua mà haja tocat d'una manera que, en morir tu, la teua ànima tinga un lloc on anar i que quan la gent mire aquell arbre o aquella flor que vas plantar, tu hi sigues.»

Em continc. Tan sols aquestes paraules, ni una sola síl·laba més. La justificació de tantes i tantes pàgines quan saps que no pots aprehendre l'oceà de mots que es perden esllavissant-se

per abismes de desmemòria. Però aquestes sobreviuran, escrites en aquesta llibreta de petits quadres, repetides després com un psalm per retenir allò fonamental de cada volum, per deixar-lo marcat a foc en les meues neurones malaltes. La resta, ja ho sé, desapareixerà. No hi ha cap altra solució factible. Però almenys aquest fragment m'obrirà demà les portes del record.

«El meu avi em deia que tothom...» *Fahrenheit 451*, 451, 451 i les pàgines ardents, matisant les flames amb els colors verdosos de la tinta encesa en una espiral de cromatismes impossibles de dibuixar. Es cremen les paraules i es fa cendra un món. Els llibres ho són tot, són les vides mai viscudes, són bocins de la nostra vida habitada per altres, per l'altre, per jo mateix que no existisc més que per mi mateix.

Per què primer aquest llibre i no un altre? Potser perquè aquest és una vesprada d'estiu que ja quasi no recorde. Potser perquè l'arena de la platja encara sobreviu entre els plecs secrets de les pàgines i si aspirara ben fort, crec que podria percebre l'aroma fresca de la brisa de l'oceà. No és un llibre, és un caragol de mar que sempre repeteix els mateixos sons: els d'aquell sol i els d'aquell mar sobre la platja tèbia on el llegia.

No em console. Aviat tots aquests llibres desapareixeran. Esdevindran conserves i carn congelada d'oferta per nodrir-me uns pocs dies sense cap esperança ni voluntat d'eternitat. Al capdavall, no en quedarà res. Tan sols aquest quadern que repel·lirà la negligència i guardarà com una preciosa arca els petits tresors, els compendis de tot allò que ha de resistir, les paraules de cada volum que em guarden l'ànima. Sé que no pot ser molt extens, que no puc atrapar l'essència de tots els llibres, però serà suficient si puc despertar-me el record, si sóc bastant destre per tornar a mostrar-me qui era i què sentia.

Fahrenheit 451, 233 graus centígrads, la temperatura necessària per a cremar el paper. Ray Bradbury. Els homes-llibre que

guarden en la memòria allò que ningú no ha de veure mai, allò que tothom pensa que no existeix, allò que només pot viure en les arques celades del pensament.

Jo també tinc un llibre que espera ser llegit, unes planes on la meua ànima sembla reposar, unes pàgines per a poder perdonar-me.